ఆదర్శజీవులు

శకుంతలా సుదర్శనంల వివాహం అయిపోయిన తరువాత ఒక వారంరోజుల వరకూ ఊరు ఊరంతా కూడా ఆ విషయాన్ని గురించే మాట్లాడుకొన్నారు. కారణం ఏమిటీ అంటే ఆ పెళ్ళి అన్ని పెళ్ళిళ్ళలాగ జరగలేదు.

పెళ్ళికి పూర్వమే సుదర్శనం ఇంటికి శకుంతల రావటం, శకుంతల ఇంటికి సుదర్శనం రావటం జరిగింది. వాళ్ళిద్దరూ కలిసి బహిరంగంగా మాట్లాడుకొనే వాళ్ళు. ఇద్దరూ కలిసి సినిమాకో, నాటకానికో, పార్కుకో వెళ్తూ ఉండే వాళ్లు.

సంఘంలో కొంతమందికి ఇది విపరీతంగానే వుండేది.

"వాళ్ళిద్దరూ పెళ్ళి చేసుకొంటారట! చూశావా ఎంత అన్యోన్యంగా ఉన్నారో!" అన్నది ఒకావిడ. ప్రక్కనే నుంచున్న ముసలమ్మ ఆశ్చర్యపోయి, ముక్కు మీద వేలేసుకొని "అరి, వీళ్ళమ్మ కడుపులు బంగారంకానూ, చెట్టాపట్టాలు పట్టుకొని తిరుగుతున్నారే. ఎంత మొగుడూ పెళ్ళాలు అయితేమటుకు? అయినా యింకా మూడు ముళ్ళూ పడందే?" అన్నది.

ప్రక్కనే ఆ ముసలమ్మ మనుమరాలు ఆవిడను చెయ్యి పట్టుకొని లాగి, "ముసలిదానవు నీకేం తెలుసు ఇప్పటి కాలపు సంగతులు. వాళ్ళు ఎవరో తెలుసా? శకుంతలా సుదర్శనమూను. ఇద్దరూ పెద్ద చదువులు చదువుకున్నారు. ఇద్దరూ కలిసి మన ఊరు, మన దేశం బాగు చేస్తా"రని మా హెడ్‌మాస్టరు చెప్పాడు.

"ఓసి భడవా, నీ కడుపులో ఎన్ని ఊహలున్నయ్యే. అయితే నీకూ పెద్దవాళ్ళలాగే తిరగాలని అనిపిస్తున్నదా. ఏమిటి కర్మం! ఇక చాల్లే ఇంట్లోకి రా అని ముసలమ్మ ఆ పిల్లను లోపలికి లాక్కుని వెళ్ళింది. పెండ్లికి ముందు ఇల్లాంటి ముచ్చట్లు ఎన్నో జరిగినవి. పెండ్లి చేసుకోబోయే వారికి శకుంతలా సుదర్శనంల దాంపత్య జీవితంలోనే, ఈ ప్రథమస్కంధం ఆదర్శము కాక తప్పదని కాస్త తెలిసిన వాళ్ళు అనుకొన్నారు.

పెళ్ళికి కొన్ని రోజులకు పూర్వమే పెళ్ళి ఎల్లాజరగాలె అని చాలా పెద్ద చర్చ

జరిగింది. కామేశ్వరరావూ, సుదర్శనం, శకుంతలా ఈ ముగ్గురూ కూర్చుని మాట్లాడుకొన్నారు.

పూర్వాచారానుగతంగా మేళతాళాలు ఉండాలె. పచ్చని తోరణాలతో ఇల్లు కళకళలాడుతూ ఉండాలె. పేరంటాళ్ళ వెకవెకలూ పెళ్ళి పెద్దల కేకలూ ఉండాలె. వదినా మరదళ్ళు, అక్కలు బావలూ, బావమరదులూ సరసం ఆడుకోవాలె. బుక్కాయి చల్లుకోటాలు, బూజంబంతులు, పెద్ద బాకాలు, బోగం మేళాలూ ఉండాలె. డోళ్ళూ, దండాడింపులు ఉండాలే. వియ్యపురాలి బెట్టూ, వియ్యంకుడి గుట్టూ, గిల్లికజ్జాలు, చెండ్లాటలు, పడుచుపిల్లల గలగలలూ ఉండాలె. వీటి అన్నిటితో హడావుడిగా పెండ్లి జరగాలె. అని కామేశ్వరరావు వాదించాడు.

సుదర్శనం శకుంతల కూడా పెద్దగా నవ్వేశారు....

శకుంతల హృదయాన్ని అడిగి తెలుసుకొని ఇవ్వన్నీ అనవసరమని నిశ్చయించింది.

"సుదర్శనం నీ భర్త అని నా అంతరాత్మ చెప్పింది" అతడు నా భర్తే. ఈ విషయం ఇంత హడావుడిగా అందరికి తెలియపరచనక్కరలేదనుకుంది. సుదర్శనం ఈ విషయాన్నే వైజ్ఞానిక దృష్టితో విమర్శించి, ఇదంతా వ్యయంతో కూడుకొన్న పని అనీ, అనవసరమనీ, దాంపత్యాశయము విలాస ప్రతిపాదన కాదనీ వాదించాడు.

శకుంతలా సుదర్శనం కూడా విషయాన్ని భిన్న దృష్టులతో చూచినా ఒకటే తీర్మానానికి వచ్చారు. వాళ్ళ ఇష్టానికి వ్యతిరేకంగా చెపితే శకుంతల గాని, సుదర్శనంగాని వినరని అటువేపూ, ఇటువేపూ కూడా తల్లిదండ్రులకు తెలుసు. అందుకని వాళ్ళు మాట్లాడలేదు. కామేశ్వరరావు మటుకు ఏం జేస్తాడు! మెదలకుండా ఒక శుభసమయంలో సుదర్శనం శకుంతల మెడలో తాళిబొట్టు కట్టాడు. అందరూ తలొక విధంగా అనుకొన్నారు. ఇదేం పెళ్ళమ్మా, బుడబుడా అయిందంటే అయిందనిపించారు! ఒక తలుపు దగ్గర పాట లేదు! పాన్పు వేయడం లేదు! పవ్వళింపు పాట లేదు! ఏం పెళ్ళో! ఏం లోకమో! అని ఒకావిడ చెక్కిళ్ళు నొక్కుకున్నది.

"ఏమే పిల్లా దంపత్తాంబూలమైనా ఇప్పించలేదు" ఎంత చదువుకొంటే మటుకు ఇదేమిటే అమ్మాయ్! అని ఒక ముసలావిడ శకుంతలనే బుగ్గా బుగ్గా పొడిచి అడిగింది.

"మొగుడు పేరు చెప్పించనేలేదట పెళ్ళిలో. పోనీ ఇప్పుడైనా చెప్పు. మా సరదా ఎట్లా తీరాలె!" అని సరసమాడింది ఒకావిడ.

ఇవన్నీ అర్థం లేని ఆచారాలనీ, పిచ్చి నమ్మకాలనీ శకుంతలకు గట్టి నమ్మకం. స్త్రీలలో విద్యా వ్యాప్తి చేసి, సంఘంలో పాతుకపోయిన ఇల్లాంటి వ్యర్థమైన ఆచారాలనూ వాటినీ నిర్మూలం చెయ్యాలనీ కూడా శకుంతల గట్టిగా నిశ్చయించుకొంది. ఈ ఆడవాళ్ళ మాటలకు అప్పటికి నవ్వుకొన్నది. ఎవ్వరేమనుకొంటేనేమి? శకుంతలా సుదర్శనంలు వివిధ దృక్పథాల నుంచి ఈ విషయాన్ని చూచి, ఇద్దరూ ఈ ఆచారాలను నిరసించారు. తెలియని ఆడవాళ్ళు అల్లా అన్నా, తెలిసిన వాళ్ళంతా ఈ పద్ధతిలో వివాహం జరగటాన్ని చాలా మెచ్చుకొన్నారు. ఈ విధంగానే ఇక ముందు వివాహాలు జరగాలెనని ఇదే ఆదర్శమని కూడా అన్నారు.

ఆ దాంపత్య కల్పతరువుకు ఇది ద్వితీయ స్కంధం.

ఆదర్శ జీవితం జీవిద్దాము అని ఆశించడమే కాని, తమ ఆదర్శాలు ఇవి అని శకుంతలా సుదర్శనంలు ఇంత వరకు అనుకొని ఉండలేదు. గృహస్థాశ్రమములో ఇప్పుడు వాళ్ళు జీవితాన్ని సార్థకంగా గడపటానికి పూనుకొన్నారు.

మొదటి నుంచీ వారు అనుకొన్నది ఏమిటంటే, భార్యా భర్తలు ఒకరి నొకరు అర్థం చేసుకోవాలె. వారిద్దరి మధ్యా సానుభూతీ, అనురాగమూ, విశ్వాసమూ, స్వేచ్ఛావుండాలె. ప్రశాంతంగా ఆనందంగా కాలం గడిచిపోవాలె అని. అప్పుడే వారిది ఆదర్శ దాంపత్యము అవుతుంది. ఇది సాధించడం ఎల్లాగు అని ఇద్దరూ ఆలోచించారు.

సుదర్శనం అన్నాడు –

"జ్ఞానజ్యోతి ఉంటే జీవితనౌకను చీకటి కోనల్లో నుంచి ఉత్తుంగతరంగాల మీదుగానైనా సరే నడిపించుకుపోవచ్చు. జ్ఞానసముపార్జన చెయ్యటం అవసరము అన్నాడు. శకుంతలకూడా అతనితో పూర్తిగా అంగీకరించింది. వారిద్దరూ కలిసి దేశ దేశాలలోని రేడియో ప్రసంగాలు వింటారు. చర్చించుకుంటారు. మంచి మంచి పుస్తకాలు ఇద్దరూ కలిసి చదువుతారు. వాటిని గురించి చర్చించుకుంటారు. కాలం బాగానే గడిచిపోతున్నది.

సుదర్శనానికి ఎప్పుడూ వైజ్ఞానిక దృష్టే. జ్ఞానసముపార్జనకై తోడ్పడని

విషయాలపై అతనికి అంతగా ఆసక్తి లేదు. అనవసరమైన నవ్వులాట తమాషా ఇల్లాంటివి లేవు. వృక్ష జంతు శాస్త్రాలకు చెందిన విషయాలపై అతనికి మక్కువ. మనుష్యుల మాటలలో కంటే , పక్షుల కూతలలో అతనికి అందం కనిపిస్తుంది. వీరిని గురించి వారిని గురించి కథలూ కబుర్లూ అతనికి ఇష్టం లేదు. విలువైన కాలాన్ని ఇవి వృథా చేస్తవి అంటాడు.

కామేశ్వరరావు అప్పుడప్పుడు వస్తూ ఉండేవాడు. అతడు కాసేపు ఉండిపోతే ఒక సుడిగాలి వచ్చి పోయినట్లుండేది. ఏవో కోతలు కోసే వాడు. ఒక బృహత్తర ఆకాశంలో తన దారిని పొయ్యేది పోక, ఏవో కొన్ని కారణాల చేత సూర్యునికి సమీపంలోకి వస్తున్నదట. వస్తే సూర్యునిలో కలిగే మార్పులకు ఫలితంగా, భూమి మీద సముద్రాలన్నీ ఒక్క సారి పొంగి పోతై, అగ్ని పర్వతాలు పేలపోతై, అనే పరిశోధకుల వ్రాతలు గమనిస్తున్నాడు. ఆ తార ఇంక కొంచెం తప్పుకుపోతే ఏ ఉపద్రవమూ ఉండదు. ఈ విషయమై అతడు తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నాడు.

కామేశ్వరావు "గిండీ" గుర్రపు పందాలను గురించి ఉత్సాహంగా మాట్లాడుతూ వుంటే శకుంతల వింటూ వుంటుంది.

ఇది అనవసర కాలయాపన అని సుదర్శనానికి అంతగా నచ్చలేదు.

కామేశ్వరావు, శకుంతలకు కథలూ, పద్యాలు చదివి వినిపించేవాడు. సరసం ఆడే వాడు. చమత్కారంగా మాట్లాడే వాడు. శకుంతల గంటలకొద్దీ అతనితో కాలం గడిపేది.

ఈ ప్రసంగాలు ఆమె ఆదర్శాన్ని ఏమీ భగ్నం చేయలేదు.

అయితే ఇల్లాగ నవ్వులాటలో ఒక్క క్షణమైనా గడపటం సుదర్శనానికి అంతగా ఇష్టం లేదు.

"ఈ నవ్వులూ, వినోదాలూ ఆయనకు ఇష్టం లేదు. ఇల్లాగ కాలం వృథా చేయటం నాలో ఒక లోపం అని కూడా అతడు అనుకోవచ్చు. అయినా వచ్చిన ప్రమాదం ఏమీ లేదు. నా లోపాలను ఆయన ప్రేమిస్తాడు, సంస్కరిస్తాడు అంతగా అయితే"...అయినా నాకు ఇదేమీ తప్పు పనిగా కనపడటం లేదు అని అనుకొంది

శకుంతల ఈ విషయాన్ని గూర్చి బాగా ఆలోచించి.

సుదర్శనమైనా ఏమీ అనలేదు. శకుంతల జీవితం తాను జూపిన దారినే నడవాలని అతనికేమీ పట్టుదలలేదు మనస్సులో కాస్త కష్టంగా ఉన్నా, అతని మనస్సులోని భావాలను తెలుసుకొని శకుంతల మాత్రం కొంత ఆందోళన పొందింది.

శకుంతలా సుదర్శనులు ఎవరి ధర్మాలను వారు, ఎవరి ఆదర్శాలను వారు రక్షించుకొంటూ హాయిగా జీవిస్తున్నారు. ఎవరి స్వేచ్ఛ వారిది. ఇద్దరూ పరస్పరం ప్రేమించుకొంటున్నారు. ఒకరి ఎడల ఒకరికి అనురాగం ఉంది. వారి స్నేహితులంతా అనుకొన్నారు. వారిది ఆదర్శ దాంపత్యమని. కొంతకాలం గడిచింది. శకుంతలా సుదర్శనులు కేవలమూ గృహస్థాశ్రమ విధులను నిర్వహించడంతో తృప్తిని పొందటం లేదు. శాయశక్తులా మనము సంఘానికి సేవ చేయడం తమ విధి అనుకొన్నారు.

సుదర్శనానికి తోచిన విషయము ఏమిటీ అంటే, ప్రజలను విజ్ఞానవంతులుగా చేయాలని. అనారోగ్యానికీ, దారిద్ర్యానికీ కారణం అజ్ఞానము. ప్రజలలో విజ్ఞానం వ్యాపిస్తే, గ్రామాలు బాగుపడతవి. అస్పృశ్యత అనే మాట ఉండదు. ఐకమత్యము ఏర్పడుతుంది. ఎన్నో సాంఘిక సమస్యలకు చెందిన చిక్కులు విడిపోతవి. విజ్ఞానం ప్రజలలో వెదజల్లడానికై అతడు కృషి చేయడానికి నిశ్చయించాడు. కొన్నాళ్లకి శకుంతలా సుదర్శనాల కృషి వల్ల ఊళ్ళో ఒక సేవాసమితి స్థాపించారు కూడాను. ఆ సంఘము తరపున వైజ్ఞానిక విషయమైన చర్చలు, ఉపన్యాసాలు ప్రసంగాలు జరుగుతూ ఉంటవి. బాలురకు ఒక పాఠశాల నడపటానికి కూడా నిశ్చయించుకున్నారు. క్రమంగా ఒక వితంతు శరణాలయం స్థాపించి అందులో చేరిన వారికి ఉన్నత విద్యాభ్యాసం కలిగిన తరువాతనే కాని వివాహం చేయకూడదు అని నియమం ఏర్పరచారు.

శకుంతల భర్త ఉద్దేశాలను గ్రహించి, అతనికి చేదోడువాదోడుగా ఉంటోంది. సంఘంలో ఉండే అర్థం లేని ఆచారాలను పిచ్చి నమ్మకాలను పోగొట్టాలని వారు సంకల్పించుకొన్నారు. అతనికి ఉపన్యాసాలంటే చికాకు. కాని శకుంతల మహిళా సమావేశాలలో అనేక సాంఘిక విషయాలు, విజ్ఞాన విషయాలు వీనిని గురించి ఉపన్యాసాలు ఇస్తూ ఉంటుంది. ఇల్లాగ ఏకముఖంగా సంఘసేవ చేయటానికి అవకాశం కలిగింది.

కామేశ్వరావు వీరిద్దరికీ కొంతవరకే తోడ్పడుతున్నాడు. ఈ పిల్ల వాళ్ళందరికీ చదువు వచ్చినా రాకపోయినా ఒకటే అతనికి. ఈ వితంతువులకు చదువు రావటం లేదే అని గాని, వివాహాలు కావటం లేదే అని గాని అతని కేమీ దిగులు లేదు. ఏ బాధా లేకుండా ఏ దీక్షా లేకుండా తనకు తోచిన సాయం చేస్తున్నాడు. శరణాలయంలో కాస్త తెలివైన పిల్లలను చేరదీసి వాళ్ళకు కథలు చెపుతాడు. ఉమర్ ఖయ్యాం చదివి వినిపిస్తాడు. నవ్విస్తాడు.

శకుంతల తమ దాంపత్య జీవితం ఆనందంగా గడపటం ప్రధానంగా పెట్టుకొంది. ఇతర విషయాలలో భర్తకు తోడ్పడుతున్నా అందులోనే మునిగిపోదు.

సుదర్శనానికి దీక్ష, పట్టుదల ఎక్కువ. విజ్ఞాన సముపార్జనమూ, ఆ జ్ఞానము సంఘంలో వ్యాప్తి చేయటం, ఈ రెండే అతని కర్తవ్యాలు. ఇంటా బయటా కూడా దానికి భిన్నమయిన విషయాల మీద అతనికి ఆసక్తి లేదు.

పట్టుదలలోనూ, కార్యదీక్షలోనూ, కొద్ది భేదం ఉన్నా, ఆదర్శాల విషయంలో భార్యాభర్తలు ఏకముఖంగా నడుస్తున్నారు. వారి సాంఘిక సేవకూడా ఇల్లాగ ఆదర్శప్రాయమైంది.

ఒకరోజు ఒక తమాషా జరిగింది. సుదర్శనం కాయితాలు ముందేసుకొని చాలా తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నాడు. న్యూజిలాండులో యావరేజి జీవితం ఇరవై ఏండ్లు. కెనడాలో, ఫ్రాంసులో కూడా దగ్గర దగ్గర ఇరవై ఏండ్లు. ఇండియాలో ముప్పై యేండ్లకు తక్కువ. ఇట్టి దుస్థితికి సమాజం ఎంతవరకు బాధ్యత వహించింది? ఈ విషయాన్ని గురించే అతడు ఆలోచిస్తున్నాడు.

శకుంతల తన గదిలో అలంకరించుకొంటున్నది. సన్నని ఉప్పాడ జరీ చీర కట్టింది. గులాబి రంగు గల పట్టంచు రవిక తొడిగింది. మెడలో రెండు పేటల బంగారు గొలుసు మెరసి పోతున్నది. చెవులకున్న రవ్వల దుద్దుల కాంతి ఆమె ముఖానికి ఒక వింత సోయగాన్ని చేకూర్చినది. ఆమె తల దువ్వుకొని అర్ధచంద్రాకారంగా పూలు పెట్టుకొని అద్దంలో చూచుకొని నవ్వుకొన్నది.

సుదర్శనం పక్క గదిలో పెన్సిలు కొరుకుతున్నాడు. సంఘసమస్యను గూర్చి ఆలోచిస్తూ. శకుంతల సుదర్శనం గదిలోకి ఏదో కావలసిన దానిలాగ రెండు మూడు

సార్లు వచ్చింది. దేనికోసమో చూచి వెళ్ళిపోయింది.

చక్కగా అలంకరించుకొన్న భార్యను సుదర్శనం చూచాడు గాని అతని ముఖంలో ఏ విధమైన మార్పూ రాలేదు. ఆ నిమిషంలో కెనడాలో మనిషి అరవై సంవత్సరములు బ్రతికి వుండటానికి కారణాలు ఏమై వుంటయ్యా అని ఆతడు తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నాడు.

శకుంతల తన గదిలోకి వెళ్ళి కూర్చుని ఆలోచించింది. పాపం ఆయన ఏదో తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నాడు. ఆయన యందు తనకు సానుభూతి వుండాలె. ఎందుకు లేదూ? ఎప్పుడూ సానుభూతి చూపుతూనే వుంది. కాని ఇంత అందంగా సింగారించుకోవడం అతను మెచ్చుకోవాలని ఆమె కోరిక. శకుంతల గది గుమ్మం దగ్గరకు వెళ్ళి విలాసంగా చిటిక వేసింది. సుదర్శనం తల ఎత్తి చూచాడు. శకుంతల రమ్మని సంజ్ఞ చేసింది.

"ఎందుకూ?" అన్నాడు సుదర్శనం.

శకుంతల జవాబు చెప్పక నవ్వి గిరుక్కున తిరిగింది. మల్లెపూలు సువాసన సుదర్శనం గదిలోకి కూడా వ్యాపించింది.

సుదర్శనం లోపలికి వచ్చి నుంచున్నాడు. శకుంతల అద్దంవైపు తిరిగి కుచ్చెళ్ళు సవరించుకొంది. వెనకాల నుంచి వచ్చి కళ్ళు మూస్తాడో ఇంకా ఏమన్నా తమాషా చేస్తాడో ఏమోనని అనుకొన్నది.

సుదర్శనం కాసేపు నుంచుని – "ఎందుకూ రమ్మన్నావ్" అన్నాడు.

శకుంతల ఉలిక్కిపడి తిరిగి చూచి "వచ్చారా?" అని నవ్వింది.

ఎందుకు రమ్మన్నావూ? అని మళ్లా అడిగాడు సుదర్శనం.

సుదర్శనాన్ని ఎందుకు రమ్మన్నదో శకుంతలకు చటుక్కున జ్ఞాపకం రాలేదు. ఎదురుగా చూస్తూ నుంచున్నది. చివరకు అన్నది – "ఏమీ లేదు" నేను మీటింగుకు వెళ్లేదా?

"ఏమిటా మీటింగు? ఎక్కడ?" అని అడిగాడు సుదర్శనం. శకుంతల చెప్పింది – "ఆదర్శ దాంపత్యము – మన ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వము" అనే విషయాన్ని గురించి,

ఉపన్యాసం ఇస్తాను ఇవ్వాళ అని.

"మంచిది చాలా సంతోషము" అన్నాడు సుదర్శనం కాస్త దూరంగా నుంచుని.

శకుంతలకు వెళ్ళిపోవడానికి బుద్ధి పుట్ట లేదు. ఏదో ఒక పెద్ద సందేహము ఆమెను బాధిస్తున్నది. చివరకు ఆ సందేహము కాస్తా బయటపెట్టింది.

"ఇప్పుడే వెళ్లేదా, కాసేపు ఉండేదా?" అని భర్తను కాస్త సమీపించింది.

"అది నీ ఇష్టం" అన్నాడు సుదర్శనం.

"అయితే నేను వెడతాను" అన్నది గునుస్తూ.

"ఊ–వెళ్ళు నేను వద్దనలేదే" అని సుదర్శనం తన గదిలోకి వెళ్ళి మానవజీవితం సుదీర్ఘం చెయ్యడానికి ఉపాయాలు ఆలోచించటం మొదలుపెట్టాడు. ఆమె తన గది పక్క నుంచి వెళుతూ వుండగా, గదిలోకి విసిరిన మల్లెపువ్వుల పరిమళం అతన్నేమీ కలతపెట్టలేదు.

ఇల్లాంటి తమాషాలు అప్పుడప్పుడు జరుగుతుండేవి. కాని ఒకరి నొకరు అర్థం చేసుకొన్న తరువాత వీటి వలన వచ్చే ప్రమాదం ఏమీ లేదు.

కాలం గడిచిపోతున్నది. శకుంతలా సుదర్శనాలు విజ్ఞాన వ్యాప్తికి కృషి చేస్తున్నారు. కాని లోకం వీళ్ళను అర్థం చేసుకోలేదు. వాళ్ళ పెండ్లిని గురించి, సనాతన ధర్మ నిరసనను గురించి, వితంతు శరణాలయాన్ని గురించి, వారి సాంఘిక సేవను గురించి లోకంలో బోలెడు వదంతులు పుట్టినవి.

(1964)